

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 5

Частина II

**Одеса
2019**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – 224 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Абалмасова М. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Богомаз О. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Воскобойнік І. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Гаращенко О. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Зарічна Т. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Кот А. Г. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мівшук Ю. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотишена В. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Рубель Г. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки ліквідності комерційних банків України за період 2008 – 2018 рр.....	6
Бойко В.С., Вітковська К.В. Статистичний аналіз рівня безробіття в Україні.....	13
Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз динаміки грошової маси та грошового обігу в Україні.....	22
Березорудський А.М., Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності населення.....	29
Абалмасова М.П., Готліб І.Г. Статистичний аналіз заробітної плати в Україні за 2010 – 2018 рр.....	36
Кот А.Г., Тарасова К.І. Статистичне дослідження доходів та витрат населення в системі оцінювання рівня життя.....	45
Абалмасова М.П., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів та витрат населення деяких країн світу.....	55
Богомаз О.О., Самотоєнкова О.В. Аналіз діяльності інноваційних підприємств в промисловості України за 2012 – 2017рр.....	62
Гаращенко О.В., Підгорний А.З. Динаміка та перспективи розвитку вищої освіти в Україні.....	72
Мотишена В.В., Милашко О.Г. Статистичне дослідження структури та динаміки валового внутрішнього продукту.....	79
Зарічна Т.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні.....	86
Воскобойнік І.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня злочинності в Одеській області.....	92
Абалмасова М.П., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області.....	99
Богомаз О.О., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження рівня цін в Україні.....	105
Бойко В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження стану та розвитку страхового ринку в Україні.....	112
Мотишена В.В., Погорєлова Т.В. Особливості статистичного дослідження динаміки валютних курсів	120

Бурлаєва В.С., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження продовольчого ринку України.....	128
Любович А.А., Погорєлова Т.В. Статистичне дослідження земельних ресурсів та їх використання в Україні	134
Абалмасова М.П., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку інновацій в Україні.....	141
Агапченко К.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз динаміки грошового ринку в Україні за 2008 – 2018 рр.....	147
Мившук Ю.І., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз рівня доходів населення України.....	155
Рубель Г.А., Самотоєнкова О.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.....	163
Любович А.А., Милашко О.Г. Партнерство України з Францією: статистичний аспект	171
Бурлаєва В.С., Милашко О.Г. Партнерство України з Німеччиною. Статистичний аспект.....	180
Унтілов В.В., Милашко О.Г. Партнерство України з Великою Британією. Статистичний аспект	185
Богомаз О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз використання інтернету в Україні	193
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Порівняльний аналіз освіти в Україні та деяких країнах світу	198
Манєва К.П., Ольвінська Ю.О. Вплив інтернету на людський розвиток.....	207
Стародубцева Т.В., Ольвінська Ю.О. Вплив корупції на людський розвиток	212
Воскобойнік І.І., Вітківська К.В. Використання вибірових обстежень у соціальної статистиці	217

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Абалмасова М. П.¹, Погорєлова Т. В.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Абалмасова М. П., Погорєлова Т. В. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області. У статті обґрунтована необхідність дослідження фінансової діяльності підприємств в регіоні. Проаналізовано фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності. Виявлено причини збитковості підприємств Одеської області. Проаналізовано та зроблено висновки щодо динаміки рівня рентабельності операційної діяльності підприємств.

Ключові слова: фінансова діяльність, підприємства, рентабельність, фінансовий стан, фінансовий результат.

Abalmasova M. P., Pogorelova T. V. Statistical analysis of the financial activities of enterprises of the Odessa region. The article substantiates the need to study the financial activities of enterprises in the region. Analyzed the financial results of enterprises before tax by type of economic activity. The reasons for the loss-making enterprises of the Odessa region. Analyzed and made conclusions about the dynamics of the level of profitability of the operating activities of enterprises.

Keywords: financial activity, enterprises, profitability, financial condition, financial result.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Абалмасова, М. П. Статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області [Текст] / М. П. Абалмасова, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 5. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2019. – С. 99 – 104.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Основою стабільності будь-якого підприємства, в умовах ринкової економіки є його фінансова стійкість. Фінансова стійкість дозволяє підприємству забезпечити стабільний процес виробництва та реалізації виробленої продукції. Недостатня фінансова стійкість підприємства може привести до таких наслідків як: відсутність ресурсів для виготовлення продукції, банкрутство. У той час як "надлишкова" стійкість може обтягувати підприємство витратами на зайві запаси і резерви. Саме тому визначення меж фінансової стійкості підприємства належить до найбільш важливих

економічних проблем в умовах переходу до ринку.

Аналіз дослідження і публікацій останніх років. Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, зміст їхньої фінансової діяльності. Дану проблему вивчають такі науковці, як Ф.Ф.Бутинець, Н.О.Власова, Ю.С.Цал-Цалко, І.І.Цигилик, І.О.Бланк. та ін., але є ще недостатньо висвітленими деякі аспекти щодо фінансової діяльності, зокрема економічного аналізу фінансового стану [1, с.56].

У дослідженнях сучасних зарубіжних вчених відокремлюється одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – це стабільність діяльності фірми в довгостроковій перспективі. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, мірою його залежності від кредиторів і інвесторів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Для оцінки фінансової стійкості підприємства необхідний аналіз його фінансового стану. Фінансовий стан є сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Це здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Стілка фінансова діяльність підприємств на сьогоднішній день є найважливішою умовою для забезпечення функціонування і розвитку всієї сфери підприємництва в Україні. Проблеми економічної безпеки в теоретичному плані наразі залишаються мало дослідженими. Кризовий стан економіки потребує згуртування зусиль вчених з метою теоретичного обґрунтування проблем економічної стійкості фінансової діяльності, розробки та впровадження дієвих інструментів її забезпечення як необхідної умови здійснення економічних трансформацій і зміцнення української нації. Щоб забезпечити це, необхідно постійно аналізувати фінансовий стан, проводити обґрунтоване наукове дослідження фінансових відносин і руху фінансових ресурсів у процесі фінансово-господарської діяльності кожного підприємства тобто проводити діагностику фінансового стану суб'єктів господарювання.

Метою роботи є статистичний аналіз фінансової діяльності підприємств Одеської області за 2012-2017 роки.

Виклад основного матеріалу. За підсумками діяльності підприємств-суб'єктів господарювання в 2017 році серед регіонів України Одеська область займала 5 місце за обсягом реалізованої продукції (товарів, послуг), за кількістю зайнятих й найманих працівників, 7 місце – за витратами на персонал, 2 місце – за кількістю підприємств на 10 тис. чоловік населення.

За даними Головного управління статистики в Одеській області, в минулому році на 24 тис. підприємств працювало 264,7 тис. чоловік найманих робітників, кількість яких збільшилась порівняно з попереднім роком на 1,6%. Витрати на персонал на підприємствах-суб'єктах господарювання по Одеській області склали 22,6 млрд. грн., в т.ч. витрати

на оплату праці – 18,7 млрд. грн [4].

Було проаналізовано фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності у 2017 році. Як засвідчують дані, представлені в табл.1, фінансовим результатом до оподаткування в цілому по регіону у 2017 році став прибуток в обсязі 6844,9 млн. грн. Це на 7818 млн. грн. більше, ніж у попередньому 2016 році. Прибуток отримали 92,3% великих підприємств, 75,8% середніх та 75,6% малих підприємств. У 2012-2016 рр. спостерігається негативне сальдо фінансового результату в цілому по усіх підприємствах.

Таблиця 1

Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності у 2017 році у тис. грн. в Одеській області

Види економічної діяльності	Фінансовий результат (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		У % до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат	У % до загальної кількості підприємств	Фінансовий результат
Усього	6844936,5	75,6	19857775,0	24,4	13012838,5
Сільське господарство	5103917,4	92,9	5326325,6	7,1	222408,2
Промисловість	-1905212,8	72,6	2309366,9	27,4	4214579,7
Будівництво	-104538,5	70,8	541413,6	29,2	645952,1
Оптова та роздрібна торгівля	1537534,0	77,5	3494449,2	22,5	1956915,2
Транспорт	4074542,6	70,0	6072203,7	30,0	1997661,1
Готельна та ресторанна діяльність	-74538,8	73,3	67362,5	26,7	141901,3
Інформація та телекомунікації	-621349,0	68,9	291900,8	31,1	913249,8
Фінансова та страхова діяльність	99082,2	66,9	229596,5	33,1	130514,3
Операції з нерухомим майном	-1090380,4	62,0	613723,3	38,0	1704103,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	-52667,5	69,9	511014,6	30,1	563682,1
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	147778,5	67,8	312079,9	32,2	164301,4
Освіта	4968,4	61,7	18098,5	38,3	13130,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-35476,7	62,0	36158,7	8,0	71635,4
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-249741,8	70,1	17575,5	29,9	267317,3
Надання інших видів послуг	11018,9	71,9	16505,7	28,1	5486,8

Якщо проаналізувати розподіл підприємств на збиткові та прибуткові у кожній галузі діяльності, то можна зробити висновок, що в основному підприємства сільського, лісового та рибного господарства, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів та мотоциклів, діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, надання інших послуг, професійної, наукової та технічної діяльності, освіти приносять області прибутки, підприємства інших видів діяльності мають більше половини збиткових підприємств. Такий розподіл свідчить про неефективне розміщення виробничих потужностей, низьке бюджетне фінансування (це стосується підприємств мистецтва, спорту, розваг та відпочинку). Значні збитки одержали підприємства промисловості (майже 1,9 млрд. грн), операцій з нерухомим майном (1,1 млрд. грн. збитків), інформації та телекомунікацій (621 млн. грн).

У цілому у 2017 році збитковими були 24,4% підприємств, що на 2,1% більше, ніж у минулому році. Прибутковими були 75,6% підприємств загалом, що на 0,7% менше, ніж у 2016 році. Вони отримали позитивний фінансовий результат у розмірі 6,8 млрд. грн. У цілому в 2017 р. порівняно з 2016 р. відносна швидкість зростання збиткових підприємств Одеської області випереджала відносну швидкість зростання прибуткових підприємств в 1,1 рази. Причинами різкого збільшення збитків у 2014 році слугувала нестабільна політична ситуація в регіоні та в цілому по Україні.

Рівень рентабельності визначається як відношення результату від операційної діяльності до витрат операційної діяльності. Тобто у 2017 році з 1 грн. операційних витрат було отримано 9 грн. прибутку.

Проаналізувавши дані табл.3, можна зробити висновок щодо динаміки рівня рентабельності. В 2017 році порівняно з 2015 роком рівень рентабельності збільшився на 11%. До 2014 року операційна діяльність підприємств була прибутковою. Це можна пояснити з нестабільною соціально-економічною ситуацією в цілому по Україні, що також вплинуло і на Одеську область. Також на це вплинуло зменшення інвестиційного попиту, низький рівень державного фінансування, дотацій, низька економічна активність, а погіршення умов кредитування послабило діяльність багатьох фірм та підприємств.

Таблиця 2.

Рентабельність операційної діяльності підприємств Одеської області за 2012-2017 рр.

Роки	Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %
2017	16528392,6	184092340,2	9,0
2016	-	-	-
2015	-3553999,0	173368189,2	-2,0
2014	-17919871,2	129585496,6	-13,8

2013	3858839,1	89889387,0	4,3
2012	4694243,7	87660553,6	5,4

Висновки. Фінансовий стан підприємств впливає на фінансове становище країни в цілому, тому що фінанси підприємств складають основу фінансової системи країни.

Фінанси підприємства також є важливою частиною економічних відносин. Тому що фінансова діяльність підприємства вирішує такі завдання як: фінансове забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності; пошук резервів збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності; виконання фінансових зобов'язань перед суб'єктами господарювання, бюджетом, банками; мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для фінансування виробничого й соціального розвитку, збільшення власного капіталу; контроль за збереженням та використанням оборотних активів і прискоренням їх обороту; контроль за ефективним, цільовим розподілом та використанням фінансових ресурсів [7].

Принципи організації фінансів можна сформулювати в такий спосіб: самостійність в області фінансової діяльності, зацікавленість у підсумках фінансово-господарської діяльності, відповідальність за її результати, контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Таким чином можна зробити висновок, що по Одеській області за аналізовані 2012-2016 роки спостерігається негативне сальдо фінансового результату в цілому по усіх підприємствах. Проте дані за 2017 рік свідчать про покращення фінансових результатів по регіону. Цей показник у 2017 році зріс на 7818 млн. грн порівняно з попереднім роком. Також тенденція до зростання можна прослідкувати і в рівні рентабельності підприємств Одеської області.

В Одеській області спостерігається неефективне розміщення виробничих потужностей, а також низьке бюджетне фінансування підприємств деяких видів економічної діяльності. Найбільші збитки отримують підприємства промисловості, операцій з нерухомим майном та інформації та телекомунікацій. Все це пояснюється нестабільною соціально-економічною ситуацією в регіоні, погіршенням інвестиційного клімату, низьким рівнем державних дотацій

ЛІТЕРАТУРА

1. Цигилик І.І., Криховецька З.М., Поневжеж Т.М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2007. - 224 с.

2. Власова Н.О., Круглова О.А., Безгінова Л.І. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. - К.: ЦУЛ, 2007 - 271 с.

3. Бланк І.О. Ситник Г.В. Управління фінансами підприємств: Підручник. - К.: КНТЕУ, 2006 - 780 с.

4. Держстат України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Основні показники фінансової діяльності підприємства. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14940511/finansii/analiz_finansovo-gospodarskoyi_diyalnosti_pidpriyemstva

6. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. Посібник / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.

7. Собідко Н. А. Актуальні проблеми фінансової діяльності підприємств. – Режим доступу: <http://intkonf.org/sobidko-n-a-aktualni-problemi-finansovoyi-diyalnosti-pidpriemstv>

8. Іовенко А.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз фінансових результатів суб'єктів господарювання в Україні: збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. - 2016. - С.228 - 232.

9. Погорелова, Т. В. Статистичні методи оцінювання фінансової діяльності підприємств та організацій / Т. В. Погорелова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2007. – Вип. 25. – С. 276-282.

10. Ольвінська, Ю. О. Основні напрями підвищення ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності / Ю. О. Ольвінська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.- №12. – С. 166-171.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 5

Частина II

Одеса

2019